

Számolásra. 1. Mennyibe kerül egy négyzetes oszlop bemázolása, ha az alapél 56 cm, a magasság 3 m 40 cm és ha a mázolás négyzetméterenként 3.50 Ft-ba kerül?

2. Mennyi burgonyát lehet egy olyan gödörbe elvermelni, melynek hossza $8\frac{1}{2}$ m, szélessége és mélysége 1 m 60 cm?

3. Mennyi bádóg kell egy olyan edény készítéséhez, melynél a négyzetes alap egy éle 26 cm, a magassága 64 cm?

4. Mennyi víz fér az előbbi edénybe?

5. Mennyi a súlya annak a négyzetes fenyőgerendának, melynek hossza 5 m 60 cm, a keresztmetszet egy oldala 34 cm, ha 1 dm³ fenyőfának a súlya 0.68 kg?

1946. október 3. hete.

Általános iskola VI. osztály.

A tanítás anyaga: Arany János: *Családi kör* című költeményének tárgyalása.

Nevelési cél: A magyar családi élet melegsége, bensősége.

Vázlat.

I. Érdeklődés-keltés. a) Kapcsoló ismételtes: A szegény aszszony könyve című költemény felújítása. Mire mutat rá? (A magyar ember jószívűségére.)

b) Milyen a magyar család élete?

II. Tárgyalás. a) A költő bemutatása. Arany János rövid életrajza. Arany a szalontai szülői ház emlékeit kelti életre. Arany gyermekkori emlékeinek, szülői otthonának mély szeretete.

(Arany János 1817-ben született Nagyszalontán. Budapesten halt meg. A legnagyobb elbeszélő költőnk.)

b) A költemény felolvasása.

c) A költemény tárgyalása:

A fatusi ház udvara nyári este.

Élet a pítvarban.

Hazajön a gazda.

A vacsora.

Béna koldús kopogtat.

A koldús a szabadságharcról beszél.

Mindenki pihenni tér.

Szómagyarázat = csikos tarisznya = lenből, kenderből szőtt tarisznya; madárláfta kenyér = tréfás szólás. Kint volt a határban, a szabad ég alatt; asztalszék = alacsonyabb asztal, szétálló lábakkal.

Fiam Sára = becéző megszólás, leányának, feleségének is mondja a magyar.

Béna harefi = a szabadságharcban megsebesült honvéd (rokkant.)

d) A költemény elmélyítése.

e) A költemény összefüggő elolvastatása.

f) A költemény tartalmának összefüggő elmondatása.

III. Összefoglalás. A költemény hatása, szépségei. A költemény megtanulása szakaszonként.

A TAPAI KRISZTUS.

Az ország útján függ, s a földre néz,
Arcán szelíd mosoly a szenvedés.

A falu népét nézi csöndesen,
Amint ballagva munkából megyen.

Az ősi népet, mely az ősi föld
Zsellére csak és várja az időt,

Mikor saját portáján úr leszen.
Mikor az élet néki is terem.

A magyar Krisztus, a falusi szent
Hiszen nekik is megváltást izent.

Olyan testvéri áldással tekint
Feléjük és biztatja híveit.

Feje fölött a nyárfa is magyar,
A fecske is, és egy a zivatar,

Mely őt paskolja, s a falut veri,
Es folyton buzgó őt szent sebei

Nem a magyarság sorsát hirdetik?
Es ki segít már, ha ő nem segít?

Juhász Gyula.

A KIRANDULAS ELMARADT.

Az izgalom megszállta a falut.
Száztiáz gyerek az éjjel nem aludt.

Száztiáz gyermek ma ébren álmodott:
valaki vert egy nagy gyermek-dobot,

és meneteltek az áldott mezőn,
játékra, szabadságra éhezőn.

szép volt az erdő, a Latorca-part,
mindenki játszott úgy, ahogy akart.

sok szív-puzdrán megnyílt a kis lakat
s lődöztek arany kacaj-nyilakat,

nagy tüzet raktak, lobogott a láng,
körültáncolták, s mondták: ispiláng,

magas fák mászni hívtak bátrakat.
fényből verték az örömsátrakat,

volt labdaverseny, volt versenyfutás,
csuportöréshez kellett nagy tudás,

felhőtlen égből hullt cukoreső:
édes lett sok száj, sok cukorleső,

egy virágzó vadkörte megörült,
mert sok gyermek alája tömörült,
a lombok közt is ült pulyácska, sok
s Plébános úr Pésából olvasott,

fürödtek is külön lányok, fiúk,
apró hajókat vitt a vízi út,
ugrált az ötven meztelen kölyök,
ötven mozgó test, vízben, víz fölött...

Igy volt... száztíz gyerek így álmodott...
Igy kellett volna lenni s a dolog

elromlott: hogy megjött a virradat,
esett... s a szép majális elmaradt.

Iskolaudvar. Az eső pereg,
az éggel együtt sár száztíz gyerek.

Ki érti Istent? Titkos terveit?
Miért ríkatja meg kedvenceit?

Most millió vetésnek szomszja van,
ezer erdőnek szomszja lombja van,
sok-sok szegénynek kenyérgondja van
s az Istennek mindenre gondja van:

felhőkannákból mérföldek felett
erdőket öntöz, búzát, réteket

s elázik közben egy kirándulás,
sok örömsátor, ábránd, kacagás.

Ne sirjatok aprócska magyarok,
mesénkben mi is így jártunk, nagyok.

Akartunk menni szebb jövő felé
s viharsövény állt lábaink elé.

Isten küldött egy véres felleget,
vérzapor hullott, sírtunk eleget,

eláztatta az örömsátrakat,
zokogás rázott gyávát, bátrakat,

Új, szebb tavaszba, mint a madarak,
készültünk, s a majális elmaradt.

Ki érti Isten titkos útjait?
Kedvenceit miért ríkatja itt?

Ujabb kirándulásról álmodunk,
s elindulunk, ha kivirul botunk.

Mécs László.